

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,
Bethlen-u. 5.
ev. ref. papi lakás.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Vasárnap.

II.

Am a vasárnap nemcsak a test kipihentetésére való. Nagy szüksége vagyunk rája a léleknek is. Az ember lelke szintén elfárad. Nyugalomra szorul. Ha a nyugalmat megtagadjuk tőle, kimerül, miként a test és gyakran az észnek, az isteni szikrának elbomlására vezet, hogy ne is szóljak arról, hogy fáradt lélekkel még jó testi munkát sem lehet végezni. A lelki nagy elfáradás sokszor a testet is tönkreteszi, miként ezt nagy tudós orvosok a példáknak egész nagy sokaságával igazolják.

A lélek pihenése azonban nem a teljes télenység. Hiszen az emberi lélek teljesen még az alvásban sem télen, ott is tovább működik az álomlátásban. A lélek pihenése az élet gondoktól való időleges szabadulásban van. S mi által szabadulunk ezek által a gyötrő gondoktól? A más irányu, megvigasztaló, bátorító és gyönyörködtető lelki élet által.

A vigasztaló, bátorító, megnyugtató lelki életet az Isten háza nyújtja Isten ígéje által. Önmagát csálja, a ki az egészséges lelki életnek ezen üdítő forrásához minden vasár és ünnepnapon emelkedett szívvél és az Atya iránt való gyermeki bizalommal és szeretettel hozzá nem járul. A gyarló ember nem is tudja, mennyire megrövidíti önmagát az Isten házában kerülése által! Mennyivel szebb, nemesebb, örömteljesebb az Istenel közösségben élő embernek élete, mint a Tőle eltávolodott embertársáé, azt csak az tudja igazán, a ki a rossz utról ismét a jóra tért és összehasonlítást tud tenni az Isten nélkül és Istennel való élet között.

Az úr színe elé való járulás csak egyik módja az Isten keresésének, a vele való érintkezésnek. A másik az ember lelkében élő, Isten által beléje oltott igazságszomjuhozásnak oltogása az önművelés által. A munkálkodó népre nézve a vasárnap az ismeretekben való gyarapodásnak, a lelki nemesebb örömöknek is a napja. Vasárnap a salaktalanabb örömökre áhító ember jó ujságot, vagy tanulságos, hasznos, nemesen gyönyörködtető, szórakoztató könyvet olvasgat, részt vesz az önképző, vagy más társadalmi, avagy politikai irányu szervezetek gyűlésein.

Egy szóval az igaz ember, vagy ilyennek lenni akaró ember valódi ünnepnappá teszi önmagára nézve a vasárnapot. Pihenteti a testét, táplálja a lelkét Istennek ígéjével és hasznos és szép ismeretekkel. Kipiheni az elmúlt hét fádalmait és erőt gyűjt a következő hétre. Testi és lelki erőt. Megacézolja magát testileg és lelkileg és panasz nélkül, lelki megnyugtatóssal huzza a következő hét munkálkodásának nem könnyű igáját. A szombat már félünnepe. Hiszen holnap már vasárnap, a testi és lelki felüdülésnek napja.

Hát vajjon *igy* ünnepeljük-e mi keresztyén atyámfiai a vasárnapot? Fájdalom, nem mindnyájan. Igen sokan közülünk a mértéktelenkedés, istentelenkedés napjának tartják a vasárnapot. Végeznek olyan munkákat, a melyek nem halaszthatatlanok, mulaszthatatlanok; a templomot kerülik, ellenben otthon érzik magukat a kocsmákban. Leisszák magukat és megmérgezett testükkel és lelkükkel botránkozató durva káromkodásokkal, verekedésekkel küsködnek. Keresményük jó részét az érzéki élvezettel emésztik el. A család szükségét lát. Az ember lelkét a lelkiismeretek kigyója mardossa... Hétfőn testileg és lelkileg elcsi-

gázva áll ismét munkába, hogy a következő vasárnap újból azt tegye, a mit az előbbin cselekedett embernek, Istennek megbotránkoztatására, magának vesztére.

Egyik igen fontos oka ez atyámfiak a nép anyagi és erkölcsi romlásának. Ha tehát javulást akarunk, a javítást önmagunkon kezdjük. Ünnepejüket méltóképpen a vasárnapot!

(Székelyudvarhely.)

Ember János.

A magyar nemzet hivatása.*

Solt CV. 42–45.

Az örökség.

K. Ai! A magyar törvényhozás az 1901. évi XIII. tr.-cikkkel István király napját *nemzeti ünnepé tette*, s az ipari és gyári munkára nézve a munkaszünetet is elrendelte. A mezőgazdasági munkát azonban kivette a szünet alól, úgy hogy, midőn István király napja hétköznapra esik: a mezőgazdasági munka fenakadás nélkül folyhat. Kétségkívül, joga volt a magyar törvényhozásnak, hogy e napra nemzeti ünnepet rendeljen el. Más kérdés azonban az, hogy alkalmas-e ez a nap arra, hogy e haza minden fiának lelkében nemzeti, hazafias érzelmeket ébresszen fel és annak nagy nemzeti jelentőségéért az egyes hitfelekezetek *hálaadó istentiszteletet tartsanak*. Nemzeti ünnep lehet, de ez még nem jelenti azt, hogy nekünk

* Mondatott Székelyudvarhelyen 1905. aug. 20-án az ev. ref. templomban. V. F.

TÁRCZA.

Tokaji János maros-bogáti ev. ref. pap élettörténete.

(Szül. 1825. Megh. 1903.)

2

Az oláhok második támadása.

Ámde, ott táborozott egy második oláh tábor a dr. Mikás fenhatósága alatt, a falu másik oldalán a Maroson túl — Maros-Bogátot kerekén folyja a Maros* fenn a czintosi hegyen, erdő szélén, alig ezer lépésnyire, ahonnan irigykedve tekintettek le Mikás és cimborái a falu közepébe s azon törték a fejüket, hogy vajjon mivel tudta az a református pap úgy megbabonázni azt a Vladucot, hogy annyira félti az ő magyarjait.

Nemsokára Vladuc Balázsfalvára lett rendelve, Mikás ezt az alkalmat felhasználta.

Harmincz marcsona lándzsás oláhot küldött Maros-Bogátra azzal a szigorú parancscsal, hogy a ref. papot a presbyterekkel és az előlálható birtokos urakkal együtt, kísérik az oláh táborba.

Hajh, pedig keserves dolog volt az akkor,

* Lásd a mai képünket.

Szerk.

református keresztyéneknek *egyházi ünnepünk* is legyen.

S midőn egyesek e nap megünneplése felől kérdést intéztek egyházi főhatóságunkhoz, ennek válasza az volt, hogy »ev. ref. anyaszentegyházunkban az egyház által törvényesen megállapított ünnepeken kívül, más alkalommal templomi istentiszteletet tartani meg nem engedhető és így Szent István napján templomozással egybekötött ünneplést nem tartunk«.

A főhatósági rendelet nem indokolja meg, hogy miért nem tartunk *templomozással egybekötött* ünneplést: de, a ki református egyházunknak hitelveit és felekezetközi helyzetét ismeri, könnyen kitalálhatja. A törvényhozás ugyanis, a nemzeti ünnepet egy kath. *szentnek* a nevével kapcsolta össze. István király történelmi nagysága előtt meghajlik a református egyház is, de őt, mint szentet ünnepelni nem fogja, mert a szentek tisztelete ellenkezik a tiszta keresztyénséggel és így a református vallás hitelveivel is. Mi ugyanis, csupán az egy igaz Istent imádjuk, közbenjárónk a Jézus Krisztust tekintjük. Ez pedig egészen kizárja a szentek tiszteletét és segítségül hívását.

Mindezek daczára, mert István király napja vasárnapra esik, — templomi istentiszteletünket hazafias mozzanatokkal kapcsolhatjuk össze és e mai zavaros viszonyok között, megemlékezhetünk a *magyar nemzet hivatásáról*. Az evangéliumnak lelkét összeolvaszthatjuk a hazafiságnak lelkével, hogy ezen *egységből erőt merítsünk* azon nagy nemzeti feladatok megoldására, melyek előtt a magyar nemzet áll. A zsoltár író szavai szerint »kihozá Isten az Izrael népet örömmel és vigas-

ha valakit az oláh táborba parancsoltak, mert azoknak ritkán lón alkalmuk az oláhokban, a saját táboruk közepén, gyönyörködhetni, mert rendszeren még az uton leszurták a szerencsétleneket lándzsáikkal az oláhok.

Bizony, a bogátiaknak sem volt valami aranyos kedve e sétához. Meg is szökött előle a ki csak tehette.

A kéjutazásra összetoborzott magyarok a pap lakásán gyűltek egybe; elképzelhető, hogy mindnyájan úgy érezték magukat, niint a halálra ítélték, mikor utolsó utjokra, a vesztőhelyre indítják őket és mégis volt köztük egy dévaj kedélyű ifju, Kertész Károly, akit e helyzetben sem hagyott el humora; felkapta az ágyról az ifju lelkész kékszállagos gitárját és a vállára akasztotta: »Hátha hasznát vesszük ennek,« szólt kedélyesen, aztán hozzátette: »Utolsó esetben elsiartjuk magunkat vele!...«

Aztán lelkeiket Istennek ajánlva — elindultak.

De ime, bántódás nélkül érkeztek meg mindnyájan. Két oláh elindult jelentést tenni a tribunurnál, a többiek elszéledtek erre-arra.

A magyar dal varázsa a martalóczok lelkére.

Este volt! . . . enyhe, csendes este. A csillagok kibontakoztak a föld párázatából s ezüstös

ságát és adá nekik a pogányok földét örökségül.« E szavak reánk is illenek, mert minket is Isten vezérelt ki őshazánkból és Isten adá nekünk e földet örökségül. A mi hivatásunk tehát nem lehet más, *minthogy az örökséget megtartsuk és magyar földön kiépítsük a magyar nemzeti államot.*

Miképpen tehetjük ezt? Felelet: *egyetértéssel, munkássággal, vallásossággal.*

Egyetértés.

A történelem tanúsága szerint, őseink Árpád vezérlete alatt foglalták el a hazát. Az akkor még miveletlen, vándor nép István I-ső magyar király alatt lépett be a nyugati mivelt népek sorába, miután a keresztyén vallást felvette. Nagy esemény volt a nemzet életében. Ugy a honfoglalás, mint az államalkotás. Amott Árpád vitézsége és hősiessége nyilatkozott meg; mindkettőben pedig a *vezérek és a nemzet egyetértése.* Csak a közös elhatározásnak, a békés egyetértésnek tulajdonítható az a bámulatos siker, mit a nemzet az európai miveltég felvételében elért.

S ha visszatekintünk az elmúlt századok történetére, azt tanuljuk, hogy minden nemzeti szerencsétlenségnek oka: az egyenletlenség, a visszavonás volt. Ez okozta a várnai és a mohácsi vészt. E miatt szakadt az ország kétrészre. E miatt jutott Zrínyi, Frangepán, Nádasdy a vérpadra; e miatt bujdosott ki a nagy Rákóczi; a miatt jött a dicső negyvenyolcz után Világos és az aradi golgotha. Szomorú képek, gyászos napok!

Ah, de nemcsak ilyenekből áll a magyar történelem, hanem ezek mellett ott vannak a fény-

fényt árasztottak a mélacsendbe borult tájra, mitsem törődve azzal, hogy az emberek ezt a gyönyörű világot pokollá változtatják egymás számára.

A nagy táborfüzek lobogtak s még enyhébbé tették a ragyogó őszi estét...

A gitárt-vívó ifjunak szép tenor hangja volt s kedvesen olvadt egybe a Tokaji mély hangjával. Leültek egy — ott bőven található — nagy kőre; az ifju lelkész felhangolta a gitárt, aztán rákezdett egy dalra:

»Káka tövén költ a rucza,
Jó földben terem a buza«.

A tribun urak csodálkozva ugráltak fel.

Mi ez? Honnan jönnek azok a gyönyörű énekekhez!

Ki az, aki itt dalolni mer? — kérdezték össze-vissza.

Megtudták kilétüket s rögtön elküldtek a két dalnokért és midőn megérkeztek, csodálkozással tekintettek Tokaji Jánosra. Milyen halvány, szerény ifju s milyen oroszlan hanggal bír, csodálkoztak s máris rokonszenvet éreztek iránta mindnyájan. És nem csodálkoztak többé a Vladuc viselkedésén.

Udvariasan hívták meg az ifjakat vacsorára, azután felkérték őket, hogy daloljanak.

pontok is, midőn a nemzet a veszedelem sulya alatt összesimul, mint viharban a fák ágai, fia megértik egymást, mint, jó testvérek. Istvánt nemcsak a keresztyéniség felvételében követik, hanem a pogányság leverésében is. Nagy Lajos és Mátyás fegyvereit a vitézség mellett, az egyetértés ereje juttatja diadalra. A nemzeti fejedelmek alatt, a népszívét a haza és szabadság szeretet mellett, az egyetértés füzi össze. És érte-e el nemzet, egyetértés által, szebb eredmény, mint a magyar nemzet 1848-ban? És értette-e meg inkább király és nemzet egymást, mint a magyar király és a magyar nemzet 1867-ben?

Az egyetértés a legszebb keresztyén erény. Ezért mondja maga Ildvezítőnk is: *»Minden ország, a mely magában meghasonlik elpusztul és egy város is, vagy háznép, a mely magában meghasonlik: fenn nem állhat«* (Máté XII. 25.) Egyetértés által a kicsiny dolgok is megnövekednek; visszavonás által a nagyok is szétomlanak. Értsük meg ezért egymást a magyar nemzet nagy céljában: hogy a föld, mit őseink vérrel szereztek, magyar föld maradjon, s hirdesse a magyar dicsőséget, mely egykor észak, kelet s dél tenger vize felett ragyogott. Sorakozzék az egyetértés zászlója alá a haza *minden fia*, ki a magyar földnek kenyerét eszi és vizét issza, mert, *ha a magyar örökség elvesz, más népek is szellérek lesznek e földön.* Értsük meg egymást a kicsiny dolgokban, mindennemű magán és közügyeinkben, hogy ez a kölcsönös egyetértés legyen egyik erős oszlopa a magyar nemzeti állam nagyságának.

Munkásság.

A másik oszlop, melyen a magyar nemzeti

A künn várakozó marosbogáti foglyok ezalatt megunták magukat; hült is a levegő, az oláhok is mind otthagyták őket s így szépen hazasétáltak. Senki sem törődött velük.

Az ifjak pedig daloltak dalra-dalt, a kényelmes sátor mélyében. Egyszer-egyszer a tribun urak is bele-belekurjantottak a nótába, aztán el-lágyulva, elmélyedtek gondolataikba.

Későre járt az idő, mire az ifjakat elbocsátották. Kísérőket rendeltek melléjük, akiket azzal a meghagyással bocsátottak el, hogy ha az ifjaknak bántódásuk lenne, a fejükkel fognak lakolni. Maga Mikás adta ezt ki rendeletben. Hanem azért mégis borzongást éreztek, amint a táborfüzek melegében lándzsáik mellett horkoló oláhok között elhaladva, hazafelé ballagtak.

Ime, a dal, a magyar dal a féktelen indulatokat elaltatta és az égő gyűlöletet rokonszenvvé változtatta át!

A két ifju otthon, egymás karjába borulva adott hálát, csodálatos megszabadulásukért az Istennek.

Az oláhok hadisarczát a magyarok előlegezték.

Fordult a koczka!

Mint a bőszi zivatart jelentő fellegek elborítják az eget, úgy borították el a Székelyföldről,

állam kiépülhet: *a munkásság*. E nélkül egyetlen állam sem maradhat fenn. Munka az alapja az *egyéni boldogságnak* és az *állami nagyságnak* egyaránt. Ha őseink e hont fegyverrel, harci bátorsággal, véres küzdelmekkel szerezték meg: annak megtartása ma a munka különböző fegyvereivel történhetik csupán.

Ha szét tekintünk szép Magyarországon, megszámlálhatatlan sok és gazdag munka mező tárul fel előttünk. Az alföld délibábos rónái, völgyeink, térségeink *a földmívelésnek*, hegyeink, folyóink, erdőségeink *az iparnak, kereskedelemnek* kiapadhatatlan forrásai. S mégis, azt látjuk, hogy a magyar nem boldog, nem gazdag, sőt, a nyomoruságok sulya alatt, kivándorol, itt hagyja hazáját. Miért van ez? Nem azért, mintha a magyar ember nem tudna dolgozni, hanem azért, mert a munka mezők számára *nincsenek felnyitva*. Nincsen birtokában azoknak az eszközöknek és módoknak, melyeknek segédelmével földünk drága kincseit napfényre hozhatná és értékesíthetné. Innen van az, hogy *idegen* a cipő, melyben járunk; a ruha, melyet viselünk, a kard, melyet kezünkbe fogunk.

Egyetértéssel, kitartással birtokunkba kell tehát vennünk a számunkra kínálkozó munkamezőket és ernyedetlen munkával le kell raknunk egyéni jóllétünknek, államiságunk biztos alapját.

De, ne feledjük el, hogy értékes és marandó munkát csak *tanult és művelt munkások* végezhetnek. A közmívelődés, a felvilágosodás tehát szintén egyik feltétele annak, hogy e haza

földjét, az ősi örökségét megtarthassuk. És itt őszintén be kell vallanunk, hogy a czéltől még nagyon messze állunk. Ugy szólva csak most kezdünk ébredezni, tudatára jutni annak, hogy államiságunk kiépítésében és megerősítésében mi csoda fontos szerepe van a földműves, iparos, kereskedő, egyszóval a *munkás osztály műveltségének*.

Az egyes államok élete is igazolja, hogy igazi nagyság és erő csak ott van, hol a *polgárság művelt és munkás*. Ezért mondja a próféta is, hogy elvész a nép, mely sötétségben jár és a mely tudomány nélkül való. Az az átok tehát, mely az első ember-pár engedetlensége miatt elhangzott a paradicsom kertben: forrása lett a földi boldogságnak, az emberi jóllétnek és alapja a nemzetek nagyságának.

Gyujtsátok meg azért a világosság fáklyáját és övezzétek fel a ti derekaitokat a munka különböző fegyvereivel — miként őseink karddal és puskával — és foglaljátok el a munkamezőket, és ott szerezzetek a magyar névnek hirt, dicsőséget. Minden egyes alkotás, melyet magyar ésg gondolt ki és magyar kéz valósított meg: egy-egy erős bástyája lesz a magyar államnak.

Vallásosság.

A magyar nemzet, hogy hivatását betölt hesse, ahhoz okvetlenül megkívántatik az is, hogy *vallásos* legyen. Talán csudálkoztok, hogy ezt a láthatatlan, lelki tényezőt hogyan sorozom a nemzet fennmaradásának feltételei közé, pedig joggal teszem, mert a vallásosság az alapja testi és

Berzenczey László vezetése mellett kiözönlő székelyek Erdély oláhokta részeit.

A székelyek azonban különböztek az oláhoktól; nem találtak élvezetet s gyönyört az emberkinzásban; nem csonkították, nyuzták meg eleve- nen az embert, hanem rövidesen végeztek az emberélettel, ha az okot szolgáltatott arra, hogy életével lakoljon.

A pusztításban a kolera is segédkezett a székelyeknek s oláhoknak, mert az is szedte áldozatait.

Most a románokon volt a sor: reszketni és Tokaji Jánoson volt a sor, a jót jóval fizetni vissza s ezt ő meg is tette...

Amint a székelyek az oláhok által lakott földet értek, szétoszoltak s csapatonként lepték el azon helyeket, ahol a lázadás dühöngött.

Egy része a székelyeknek M.-Bogát felé közeledett s Radnóth és Kutyfalva között a br. Radák-féle fogadó mellett ütött táborát, az országuk mentén. Innen izentek át a m.-bogáti románoknak a székelyek, hogy harmadnapra egy küldöttséget fognak odameneszteni, azt várják jó ebéddel, hatszáz kenyérral, ezt elfogják hozni; hatszáz pengő forinttal, ezt hadi adóban kell lefizetniök.

Lett erre nagy ijedtség a románok között, mert nem volt szegényeknek pénzük s kenyérük is csak szűken, aztán a látogatás sem volt kívánatos nekik, éppen mint a magyaroknak az oláhoké. Ámde az ifju lelkész mindenén segített.

A magyar és román nők közösen sütötték a kenyeret. A hatszáz forintot a magyarok kölcsönözték az eklézsia ládájából és ezt szívesen tették, hiszen a marosbogáti románok becsületessége mentette ezt meg számukra.

Másnap reggel Deák Tanászi, a román kurátor. székerekre rakatta a már kész kenyeret, zsebébe tette a magyaroktól kölcsönvett pénzt és elindult a székelyek táborába, ahova Tokaji már előbb elindult a magyar kurátorral s presbyterekkel.

Amint megérkezett Tokaji János a táborba, az ő hatalmas szónoki erejével egy szép beszédet tartott a székelyeknek; beszédében elmondta a marosbogáti románok magatartását, a Vladuc önfeláldozó viselkedését, az ottani magyarok nemeselelkűségét. Ezeknél fogva kért e a vezetőket, hogy elégedjenek meg a románokra rótt büntetéspénzzel — amelyet el is hoztak és a kenyerekkel, amelyeket szintén hoznak, de kerüljék el a falut, mert igen megrémítené a románokat a székelyek ottani megjelenése ezen időkbén, pedig ott mindezideig a legnagyobb nyugalomban és testvéries viszonyban éltek együtt.

A székelyek meg voltak nyerve s mindent megígérték a Tokaji beszédének hatása alatt. Tokajinak ezen emberbaráti tette, abban az időben nagy kockázatással járt, sőt életébe kerülhetett volna könnyen, amint az alább látni fogjuk.

(Folyt. köv.)

lelki életünk összes tényezőinek. Ebből fakad fel az *egyetértés*, a *munkásság*, ugy, mint a *tiszta erkölcsiség* és a *hazaszeretet*.

A valódi, igaz vallásosság ugyanis nem csupán ez imádkozásban nyilvánul, hanem meglát-szik a munkában, az örömben, a bánatban. A tiszta keresztyén hit nemcsak a templomba vezet, hanem künn az életben is irányítja gondolatainkat, nemesíti érzelmeinket, erősíti akaratainkat. Az igaz vallásosság forrása: az erkölcsi élet tisztaságának, a lelkiismeret és a gondolat szabadságának. A jó keresztyén ember nemcsak a Krisztusnak hű katonája, hanem vitéz harczosa a hazának is.

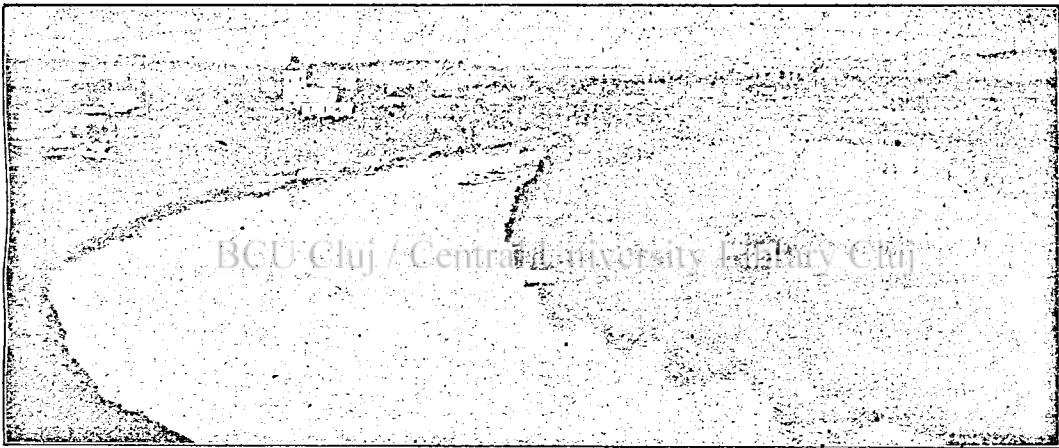
Kérdem tehát, hogy ama hatalmas erő, mely pusztítja a bűnt, irtja a gonoszsgot, üldözi a zsarnokságot: nélkülözhető-e, az állami életben? Kérdem, hogy van-e, lehet-e nemzeti életünknek erősebb bástyája, mint a vallás, mely kizá-

szertetnek. Az igaz hazafiság pedig oltalmába veszi a lelkiismeret szabadságot, s fegyenlő mértékkel mér a különböző vallásos irányzatoknak, az egyes felekezeteknek.

Ez a szép egyetértés, egyház és állam között, azonban csak ott lehetséges, a hol *nemzeti egyházak vannak*. Ott, hol a templomokban a nemzet nyelven csendül meg az ének és nemzeti nyelvén hirdették az *Isten ígéje*, mint az igaz vallásosságnak és igaz hazafiságnak egyedüli forrása. Ott, hol a Krisztus tiszta evangéliuma mellett, a nemzetnek legfőbb hitvallása: *A haza minden előtt!* Ekkor válik a vallásosság az állami élet erősségévé, a nemzet fentartó oszlopává!

* * *

Magyar népem, magyar hazám! Ezerestendeje, hogy ezt a földet bírod. És erős a vágy benned, hogy még évezredek hosszú során át

MAROSBOGÁT LÁTKÉPE A REF. TEMPLOMMAL.

rólag igazságot, békességet, szeretetet és erkölcsi tisztaságot hirdet? A ker. vallásnak ezt a megtartó, nagy erejét ismerte fel István király is, s azért tértette át a magyar népet arra. Ezért mondja a költő is, hogy »minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely ha elvész: Róma ledül, s rabigába görnyed.« Nézzétek meg ama birodalmakat, honnan a vallást száműzték: miként omlott porba. Vagy nézzétek meg azon országokat, hol a vallás bigottságba ment át és a harczba induló katonákat szentképekkel látják el: miként hanyatlik alá a nemzet dicsősége és nagysága. Mert nem szentképekkel s nem égre emelt szemekkel kell védeni a hazát, hanem életünkkel és vérünkkel!

Vallásosság és *hazafiság* két édes testvér, melyek közül egyiket a másik sérelme nélkül bántani nem lehet. Éppen ezért a kellő egymással ellentétbe soha sem jöhet; egyik, a másik ártalmára soha sem cselekedhetik. Az igaz vallásosság ápolja a nemzeti érzületnek és a szabadságnak; terjesztője a fölvilágosodást és a haza-

birjad. Most véren szerzett szabadságod, ési alkotmányod, édes anyanyelved nehéz próbára van téve. Övezd fel a te derekadat az *egyetértésnek* és a *munkásságnak* fegyverével, s helyezkedj a *vallásosság* erős sáncaiba és akkor bátran kiállhatsz a harcztérre, mert tied a diadal!

Amen.

Vajda Ferencz.

Isten ígéje.

Ima.

(Elmondotta Péchy Árpád, brassói lelkész 1905. agusz. 18-án.)

Örökkévaló Istenünk, édes Atyánk, a te életedben nincsen változás; te mindörökké voltál és leszel, — mi pedig elmulunk, mint az árnyék. Királyok királyva, felséges Istenünk, előtted ezer estendő annyi, mint nekünk egy rövid nap, vagy egy futó pillanat.

Oh édes Istenünk, megismerjük és vallást

teszünk a te mindenhatóságodról és hozzád esedezünk, lelki alázatosságban ez ünnepélyes órán, midőn felséges uralkodónk, koronás királyunk 76-ik születésnapját ünnepeljük. Édes Istenünk, hallgasd meg kegyelmesen, a midőn égfelől szálló imánkban kifejezzük, a mit királyunk iránt érezünk.

És ezt a midőn egyesítjük az összes hódoló alattvalók buzgó áhítatával; szálljon az mint jóillatu áldozat fel, trónod zsámolyához!

Oh Uram, te a ki bölcsen vezetsz mindenekeket, te oltottad a hűséget nemzetünk szívébe, hogy a trón erőssége legyen a népek boldogságának alapja.

A te szereteted nagysága, a te gondviselésed áldása, a te kormányzásodnak bölcsessége; mind-mind megnyilatkoztak a magyar nemzet életében is. Bár édes hazánk felett sokszor tornyosultak sötét fellegek és megdördültek ítéletednek cikázó villámai. De mégis megismerjük Uram, hogy a midőn körülöttünk és felettünk legnagyobb volt a veszély, te akkor voltál legközelebb hozzánk! A midőn egyik kezed ítéletre lesujtott, a másik védő paizsként oltalmazott minket.

Bizon Uram, te adtál nekünk, a letűnt századok során nagy királyokat, fejedelmeket, hogy Európa tekintete, hazánkon csodálattal pihent meg. Uram, te adtál nemzetünk kebelébe érző szívet, agyába értelmet, izmaiba aczélmény idegeket, hogy lakozzék a te népedben égő tűz: a hazaszeretet és a trón iránt való, tettekben gazdag áldozatkészség tüze!

Uram, e mennyei áldások együtt vezették nemzetünket a mai naphoz.

E, te segedelmedbe helyezett erős bizodalom hívta elő »a reménység szivárványát lelkeinkben, hogy megtelve eszményekkel, a szebb jövőt nemzetünk életében kiküzdjük.

De haj, Uram! A munkás, békés napok után, nemzetünk egén ismét elemek csatáznak. Nagy érdekek és nagy ellentétek színtere ismét e haza földje. Oh örökkévaló Istenünk és édes Atyánk, adj a nemzet kormányzóinak kebelébe e napokban bölcs szívet, a királynak aláztatos lelkü tanácsadókat, hogy mindenek elsimuljanak és az elvi harcok után, nyerjen dicsőségben a haza!

Édes Istenünk, a letűnt század derekán is hazánk földjén, a pusztulás telének dermesztő fagya próbálta kiterjeszteni a szolgaság birodalmát. De te Uram, épen akkor a midőn a csüggedésnek lelke, mint a tenger árja, az áborczát vesztett hajóra, ránehezedett a nemzet jobbainak lelkére, — egy jobb kor hímökeként elküldötted a te választottadat, felséges királyunkat, hogy férfi szívvel békét teremtsen és a lelkekbe életre hívja, az ujalásnak boldogító érzetét.

Tudjuk mi édes Istenünk, hogy a nemzetek megújulása nem történt soha küzdelem nélkül. Oh, nemzetünk is eleddig látott sok nem szerető napokat. Beteljesedett tehát a mi életünkön is, hogy a kiket az Isten szeret, azokat megpróbálja!

Az a nap Uram, a melyen a te felkentéd,

nemzetünk apostoli koronáját fejére tette, emlékeztet nekünk: mert minden későbbi jó, e naptól veszi eredetét.

Jó Istenünk, e kegyelemből meritjük a jelenben is reményünket! Mert édes atyánk és jó Istenünk, koronás királyunkat te vezérelted e naphoz és ezért hálát adunk neked, mert az ő uralkodásának esztendei a magyar nemzet újjaszületésének is, történeti eseményekben gazdag korszaka.

Istenünk, jó Atyánk, e több mint félszázad év alatt, nemzetünknek szétszórt csontjai testet öltöttek, az elszáradt tagokra hus rakodott, vérkeringésünk szabályos lett és ma a nemzet arczán kiül a vágy, az önbizalom és a jövő reményének piros rózsája. Te cselekedted ezt velünk, édes Atyánk!

Oh de Uram, vajha a te néped túl ne becsülné, a neki ez időszerint adatot erőt. Vajha el ne szalasztaná azt, a mi a te kegyelmedből javára lenne.

A te szentleked adjon azért nekünk a bizonytalankodás e napjaiban világosságot, hogy az átjárja a mi értelmünket, a velők oszlásáig! Add Istenünk, hogy e napokban a hazaszeretet lángja nagyobb legyen a nemzet fiaiban, a személyi mellék tekinteteknél. Add, hogy a király és a nemzet vezérei megértsék egymást és azután tegyék azt egyetértéssel, a mi jó a te nemzetednek!

Add, hogy ne keresse senki a szentcélu munkában a maga hasznát, hanem nézzen mindenki, a ki e szent ügyben tesz, szöll, fárad, e már sokat szenvedett magyar hazára!

Uram, ha te kitöltöd a te lelkedet bölcs királyunkra és a nemzetre, akkor megáll alkotmányunk épsége, törvényeink szilárd alapja, hadseregünk tekintélye, virágozni fognak e földön a tudomány, kereskedelem, ipar! Akkor fejlődő városaink, nemzeti közművelődésünk, közgazdaságunk, a felekezetek viszonzossága, a jog és az igazság e szép hazában, mind-mind nemzetünk izmosodásáról fognak szólni.

E munkából koronás király és a nemzet eddig is kivették részüket és most e határponton Uram, hozzád esdeklünk békéért, a további áldásért!

Istenünk te tudod, mi egyek vagyunk jó királyunkkal, mert öröm és bánat egyesítettek minket. Te cselekedted azt Uram, hogy a kunyhótól a palotáig, minden ajk e napon feléd esd: Isten tartsd meg magyarok királyát. Uram, áld meg, tartsd meg. Sokasítsd meg esztendeinek számát. Terjeszd ki apostoli királysága felett a te dicsőségednek fényét, hogy legyen a mi királyunk látnok király, ki belásson a jövőbe és megismerje a te bölcsességed titkait és azok szerint kormányozzon késő prófétai időkig. Addig, míg majd az idők teljességében, így szólhat egykor: Uram, betelt az én szemem látással, szívem érzéssel, két kezem munkával, — futásomat elvégeztem és életem végén ime itt van Uram, az én dicsekedésem: *A boldog és független Magyarország!* Így áld meg Uram királyunkat, az ő jószívének tanácsaiban, a te népedért.

Minket pedig édes Atyánk a magyar nemzet, áld meg örömmel, békességgel a hit által, hogy reménységgel bővölködjünk.

Egyházi élet.

Nyilvános számadás és köszönet. Uj zsenge vasárnapjára *Szentes Józsefné, Nagy Ferenczné, özv. Kis Dánielné és Szakács Józsefné* igen kellemes meglepetésben részesítették a székelyudvarhelyi ev. ref. egyházat. Anélkül ugyanis, hogy arról nekem, vagy az egyház presbiteriumának tudomása lett volna, gyűjtést indítottak, egy az urasztala alá helyezendő szőnyeg bevásárlására. Az eredmény igen szép volt és aug. 13-án, mikor új kenyérből urvacsorát osztottunk: ott állott a diszes, szép szőnyeg a templomban, hirdelve, nem csak a fenti buzgó nők, de az alábbi kegyes adakozók jó szívűségét is. Az értékes szőnyeg ára 110 korona. A befolyó összeg fennmaradó részét, más jótékony templomi célra, takaréka helyezték.

A nemes célra adakoztak: Özv. Kiss Ferenczné (tanárné), Dr. Solymóssy Lajosné, Özv. Héja Endréné 2—2 k., Kovács Kálmánné 1 k., Szöllösi Samuné 3 k., Baló Zsigmondné, Fernengel Frigyes 1—1 k., Hein Pálné 2 k., Kolumbán Lukács, Lőrinczi Béláné, Id. Solymóssy Lajosné, Szabó Gáborné 1—1 k., Gyarmathy Ferencz 2 k., Jánosi Gyuláné, Rösler Károlyné, Galter Jánosné, Hann Károlyné 1—1 k., Gyertyánosy Károlyné, Vári Albertné (unit. lelkészné), Darvai Vilma, Darvai Dániel, Nosz Gusztávné 2—2 k., Kiss Dánielné 3 k., Id. Bodrogi Sándorné 4 k., Szakács Józsefné 3 k., Székely Miklós 1 k., Zárug Antalné 4 k., Karácsony János, Pék József 1—1 k., Berkeczai Sándor 60 fill., Dr. Mezey Ödön, Dr. Imreh Domokosné 4—4 k., Schuller János, Schuller Jánosné, Füstös Imréné 1—1 k., Dr. Vass Lajosné, Perszián Jánosné, Özv. Zakariás Ignácné, Embery Árpádné, Molnár Károlyné, N. N. 2—2 k., Özv. Nagy Áronné, Özv. Kisfaludi Mózesné, Ifj. Vas Andrásné 1—1 k., Id. Vetési Józsefné 80 fill., Tiriczki Antalné 60 fill., Olvaszhatlan név 1 k., Ifj. Szemerjai Károly 20 fill., Szentpétery Gergely, Szabó Ödön 50—50 fill., Szakács József, Vass Lőrincz, Nagy Miklósné, Fülei Dénesné, Dipsai Antalné, Tamás Balázs 1—1 k., Ifj. Özv. Bodrogi Sándorné 2 k., Jancsó Jánosné 1 k., Németh Albertné 2 k., Szakács Gyuláné 1 k., Id. Szemerjai Károlyné 40 fill., Özv. Istvánfi Lajosné 1 k., Dr. Soó Rezsőné 2 k., N. N. 40 fill., Barthos József 2 k., Csiki Albertné, Szabó Lajosné 1—1 k., Szabó György 20 fill., Dozsáné 1 k., Kun Lajos, Kállai József 40—40 fill., Id. Asztalos Lajosné, Csoma Károlyné, Kovács Gergely, Orbán, Nagy és Tamás 1—1 k., N. N. 20 fill., Bokor András 1 k., Szakács Mózesné 2 k., Szakács Zoltán 5 k., Ernst György, Demeter Ákos, Pap Albertné 1—1 k., Ferenczy Ferenczné 2 k., Kassay Géza 40 fill., Kassay F. Gyula, Vékás Emma, Dr. Demeter Károly 1—1

k., Baláska Károlyné 40 fill., Kibédy Zsigmondné, Csép Ignác 2—2 k., Szakács Imréné 1 k., Szent Mártonné, Kertész Józsefné 2—2 k., Sárközi Gyuláné, Kerekes Józsefné (f.-boldogf.) 1—1 k., Szilágyi Sándorné 2 k., Rudolf József 80 fill., Fábian József 3 k., Buda Gyuláné, Kállai Sándor (kórh. gond.), Biró Istvánné, Weisz Árminné, Özv. Becsek Dánielné 1—1 k., Rudolf József, Bucsi Lajos 80 fill., Gáspár Pálné 40 fill., Kendrey Jánosné, Solymóssy, Péter Lajosné 1—1 k., Boros Lajos 2 k. Összesen: 152 korona 80 fill.

Egyházközségünk kebli tanácsa 1905. aug. 20-án tartott ülésében vette tudomásul az örvendétes eseményt, s annak nyilvános nyugtázásával alulírottat bizta meg. Fogadják a gyűjtők és a nemes szívű adakozók úgy a magam, mint egyházam hálás köszönetét. Lelki pásztori munkásságomnak ez lesz egyik kedves emléke.

Székelyudvarhely, 1905. aug. 23.

Vajda Ferencz, ref. pap.

A parokhiáról.

— A keresztszülők. —

Kurátor. Majd megölt a szégyen, tiszteletes uram. Inkább szerettem volna a föld alá süllyedni, mintsem a Keresztes Péter fiának keresztapja lenni. Nem is megyek én többet oda.

Pap. Beszélje el kurátor uram, mi történt magával?

Kurátor. A mult napokban megszólít Keresztes Péter: Hallja, szomszéd; eddig csak szomszédok voltunk, legyünk ezután komák is. Ugy beszéltek az asszonnyal, hogy Péter fiunk részére a szomszédot kérjük fel keresztapának, s a szomszédasszonyt keresztanyának. Tán csak nem vetik meg a kérésünket, mivelhogy mi katolikusok vagyunk.

Pap. Nos, csak nem utasították vissza a kérést?

Kurátor. Dehogy; a maga módja szerint, szépen felkészülve, tegnap felvittük a gyermeket a tisztelendő urhoz. Egy kis pogányt hoztunk, tisztelendő uram, mondok én; szépen megkérjük részesítse a keresztség szákramentumában. Nem is volt ez ellen semmi szava a tisztelendő urnak. De mikor előadtuk, hogy mi leszünk a *keresztszülők*, erre már azt mondotta:

— Az nem lehet. Eretnekek nem lehetnek egy keresztyén gyereknek a keresztszülői. Mig más keresztszülőkről nem gondoskodnak: addig nem keresztelek meg a gyermeket.

— De hiszen, tisztelendő uram, akarék szólni . . . . Semmi de hiszen, vág szavamba a tisztelendő ur, református keresztszülőket nem fogadok el. Azt sem tudtuk mi tevők legyünk. Mig nem a bába kitalálta magát és azt mondotta, hogy Búcsus Andrásék lesznek a főkeresztszülők, őket írja be a tisztelendő ur. Így már jól van, mondá, aztán megkeresztelte a gyermeket. Így járék én a Keresztes Péter komaságával.

Pap. Ne botránkozzék meg ezen olyan na-

gyon, kurátor uram, mert régi dolog, hogy a katholicizmus minket, protestánsokat eretnekeknek tart, és azt tanítja, hogy az üdvösség csupán a katolikus embereknek van fentartva a jó Istennél, de az is csak úgy, ha arra a kath. pap ajánl valakit. Ebből a téves hitvallásból -- mely még a jó Istent is befolyásolni akarja -- aztán azt is kihozzák, hogy kath. hitvallású gyermeknek nem lehet református hitvallású keresztszülője, mert ezek nem nevelhetik fel a keresztyén vallás alapigazságaiban. Nem adhatnak neki keresztyén jó tanácsokat. Hogy a kath. egyház ezen hitczikke mennyiben igaz, s mennyiben felel meg a Krisztus tanításainak: arról most nem beszélék. Kurátor uram, amugy is jól tudja.

Kurátor. De, hát tiszteletes uram miért nem utasítja vissza a kath. keresztszülőket?

Pap. Azt nem tehetem, mert a református vallás a Jézus Krisztus igaz és tiszta tudományát hirdeti. Ez a tudomány pedig: *szeretet*, melyből nem szabad senkit kizárni. A mely egyház hitczikkeikben korlátolt, s az életben türelmetlen: az nemcsak a más felekezetek hívei előtt, de a saját tagjai előtt is lejárvja magát. A kath. egyház, midőn református keresztszülőket nem fogad el: megtagadja a Krisztus nagy parancsolatát, mely ekképen szól: *szeresd felebarátodat, mint önmagadat.* (Máth. XXII. 39.v.)

Paulus.

Vegyes hírek

A válság megoldásában egy lépéssel sem haladt előre az ország. Fejérváry Géza haza érkezett a fürdőről, s minisztertanácsot tartva, Ő Felségéhez utazott Ischibe, hogy a helyzetről jelentést tegyen. Ő Felsége elnöklete alatt tanácskozásokat is folytatnak, melyben az osztrák miniszterelnök és a hadügyminiszter is részt vesznek. Híre jár, hogy Ő Felsége szept. 13-án Budapestre jó és újból tanácskozik az egyesült ellenzékkel. Beszélnek arról is, hogy szept. 15-én nem nyitják meg az országgyűlést, hanem csak a tárgyalások után. Egyes lapok pedig azt írják, hogy január hónapban új választások lesznek. Mint látszik, hír elég van, de, hogy mi lesz, azt senki sem tudja.

A keleti harcztéren minden csendes. Az Amerikában folyó béketárgyalások is megszakadtak. Egyik féi sem akar engedni. A békét, lehet mégis a fegyver dönti el.

Az öreg honvédek nyugdíja. Fejérváry Géza báró király születése alkalmából elrendelte, hogy a 48—49-es honvédek nyugdíját emeljék föl. A rendelet folytán ezredes 600 koronát, alezredes 552 koronát, őrnagy 488 koronát, kapitány 408 koronát, főhadnagy 312 koronát, hadnagy 204 korona nyugdíjat kap. Az özvegyek pedig 36 korona nyugdíjat kapnak. Az alisztek és közlegények részére nem tett fizetés fölemelést a rendelet, a mennyiben arról már Tisza előbb gondoskodott.

Székely képviselők gyűlése. A székelyföldi országgyűlési képviselők augusztus 23-án tartották

meg nagy gyűlésüket Kézdi-Vásárhelyen. A székely képviselők ezen a gyűlésen a székely népgazdasági és ipari érdekeinek előmozdítása és a székely bajok orvoslása céljából tanakodtak.

A Gödöllői bérlet. A múlt héten volt az árlejtés Gödöllőn a községhezán a gödöllői vadászterületért. A vadászterületet eddig a király bérlette, de Gödöllő lakossága arra való tekintettel, hogy az elszaporodott dudad igen sok kárt tett a környéken, daczára annak, hogy Stepelka Venczel királyi fővadászmesternél jártak orvoslást kérni, de nem kaptak, elhatározta, hogy a bérletet nem engedi át a királynak. Az árlejtés eredménye tényleg az lett, hogy a községé lett a vadászterület 2510 koronáért.

Kolera. Hivatalosan megállapították, hogy Hunyad megyében Benczenczen, Alkenyéren és Vajdahunyadon a rossz ivóvíz miatt, kolera gyanus esetek fordultak elő. Az esetet bejelentették a belügyminiszternek.

Bezárt fürdő. A hunyad megyei Algyógyon nem mindennapi eset történt. A fürdő tulajdonosa összeveszett bérlőjével és sürgősen fölmondott neki. Az utóbbi úgy állt boszut, hogy egy héten keresztül módfelett borsos áron szolgálta ki a fürdővendégeket, ezután hirtelen megszökött, előbb elzárván a fürdő összes helyiségeit. A vendégek ilyenformán kénytelenek voltak abbahagyni az algyógyi fürdőkúrát. És még azt kívánják a hazai fürdőink, hogy ne menjen ki külföldre a magyar.

Figyelmeztetés a kivándorlóknak. Amerika legnagyobb kivándorlási állomásának, a new-yorki öbölben fekvő Ellis Islandnak, mintegy fél-éve új főnöke van egy Watschorn nevű kormánybiztos személyében. Ez az új főnök szigorú rendszabályokat léptetett életbe és kegyetlen szigorral utasít vissza minden beteg és öreget. Nem lehet eléggé figyelmeztetni azokat, akik már ráadták a fejüket a kivándorlásra, hogy betegen el ne induljanak, testi hibában leledző családtagot magukkal ki ne vigyenek, de különösen öreg szüleiket magukkal ne vigyék tetemes (ezekre menő) vagy on nélkül. Az ötven évnél idősebb kivándorlókat példátlan szigorú orvosi vizsgálat alá vetik s csak a teljes fogástalan erejüket engedik be Amerikába. Hatvan éven felüli ember egyáltalán ne induljon el, mert csaknem bizonyos, hogy ha még két-három fia várja is odaát, nem ereszkük be.

Gabonapiacz Budapesten. auguszt. 22.

Buza:	100 kilónkint	15 k. 00 f. — 16 k. 80 f.
Rozs:	»	» 12 k. 45 f. — 12 k. 85 f.
Árpa:	»	» 12 k. 05 f. — 12 k. 55 f.
Törökbuza:	»	» 16 k. 90 f. — 17 k. 30 f.
Zab:	»	» 12 k. 30 f. — 13 k. 10 f.

A szerkesztő postája.

Olvasóinknak. Nehány előfizetőnk augusztus közepén visszaküldötte a lapot, hogy többet nem kívánja járni. Jól van Mi senkinek sem küldjük akarata ellenére, de arra kérjük, hogy ki-ki a mennyi ideig járatta, addig fizesse is meg az árat. A ki féibe akarja szakítani a lap járatását legjobban teszi, ha negyed év végével szünteti be. Mer ez még sem járja, hogy valakinek küldjük jul. 1-től aug. 20-ig, s akkor azt mondja, hogy nem kell a lap, aztán ezen időre nem fizet semmit. A kit nem illet, ne vegye magára. de el kellett, hogy mondjuk, mert megtörtént.